

Jeskyně Býčí skála

Habrůvka, okr. Blansko, Jihomoravský kraj
13 000 př. Kr. až do současnosti

 0,3 km

Navigační bod: N 49°18'27.89",
E 16°41'39.72".

Přístup: Z Adamova od rozcestníku turistických cest Adamov, obchodní dům na Smetanově náměstí po trase naučné stezky *Josefovské údolí* přibližně 4,5 km, přímo k jeskyni vede značená odbočka této naučné stezky.

Význam: Jedna z nejvýznamnějších speleoarcheologických lokalit ve střední Evropě, místo prvního paleolitického výzkumu u nás, jeskyně světově proslulá nálezy J. Wankla z let 1868–1882.

Historie: Jeskyně Býčí skála je nejstarší archeologicky zkoumanou jeskyní na Moravě. Již v roce 1867 našel během svého výzkumu v tzv. Jižní odbočce lékař J. Wankel pozůstatky osídlení, náležející lovcům sobů z období magdalenieny, kultury starší doby

kamenné. V této části jeskyně pokračovali ve zkoumání paleolitického osídlení koncem 19. století také A. Makowski, J. Knies, M. Kříž a další badatelé. Ve 30. letech 20. století zde pokračoval ve výzkumech K. Absolon, na nějž v letech 1983–1985 navázali J. Seitzl a J. A. Svoboda.

Nejvýznamnější nález, časově spadající do horákovské kultury starší doby železné, učinil J. Wankel v Předšíně. V této části jeskyně bratřenci Felklovi v roce 1868 náhodně našli bronzovou sošku býčka, což jej přimělo pokračovat s *archeologickým výzkumem i v roce 1872. Pod silnou vrstvou uhlíků tehdy odkryl dvě velká žároviště s pozůstatky čtyřicítky lidí, několika zvířat, zejména však množstvím jedinečných nálezů, z nichž můžeme zmínit stovky keramických a desítky bronzových nádob, desítky bronzových a železných zbraní a zbroje, bronzových, železných a zlatých ozdob, tisíce skleněných a jantarových korálků. Bylo

zde i kovářské a tkalcovské náčiní a železné polotovary. Unikátní jsou pozůstatky tři až čtyř vozů, které svědčí o příslušnosti majitele k velmožské vrstvě. Nález v Býčí skále vysvětloval J. Wankel jako honosný halštatský knížecí pohřeb s lidskými oběťmi, ovšem jeho vysvětlení bylo brzy překonáno. Studium a interpretací nálezu se zabývali například J. Nekvasil, V. Podborský, A. Přichystal, M. Golec, V. Peša a M. Šimánek. V současné době jsou známy na dvě desítky interpretací nálezu, které vysvětlují nález například jako pohřeb významné osoby, násilné pobití skupiny lidí, ale zejména jako kultovní a obětní místo. Další jsou teorie, že mohlo jít o katastrofu v podobě výbuchu moučného prachu, či pádu stropu jeskyně. Vzhledem k tomu, že prostor Před síně byl zničen stavebními úpravami a že dokumentace J. Wankla nedosahovala současných měřítek, je nepravděpodobné, že by se tato otázka jednoznačně vyřešila. Jeskyně Býčí skála s významným nálezem evropského rozměru tak i nadále zůstává „jeskyní otazníků“.

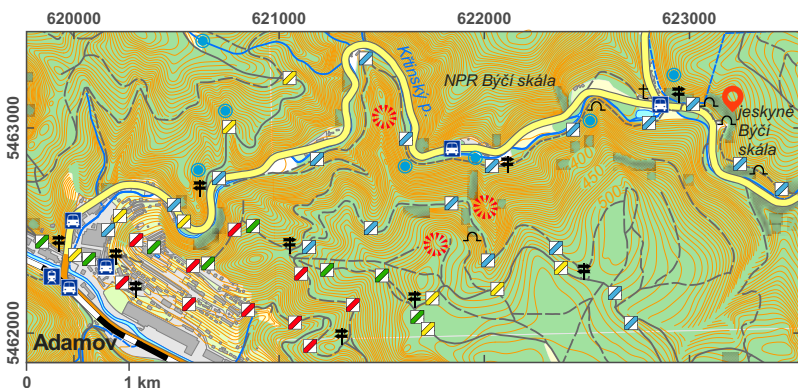
Popis: Moravský kras je největším krasovým územím Českého masivu, tvořeným pruhem devonských vápenců v délce 25 km, s charakteristickými podzemními vodními toky a asi tisícovkou dosud objevených jeskyní. Jeskyně Býčí skála leží na severovýchodní straně Josefovského údolí poblíž Křtinského potoka. Je největší jeskyní střední části krasu, původně byla výtokovou jeskyní Jedovnického potoka v Rudickém propadání, které je druhým nejdelším propadáním krasových vod v České republice. Prostor jeskyně Býčí skála má délku 7 km, dalších

6 km připadá na systém sifonů a dómu Rudického propadání. Z jeskynního systému Býčí skály pouze dva úseky přinesly archeologické nálezy – vstupní část, zvaná Před síně, a tzv. Jižní odbočka. Před síně, která je využívána počínaje starší dobou kamennou až do současnosti, je dlouhá 50 m, široká 20 m a vysoká 12–16 m, nad jejím vchodem je ve výšce 14 m skalní okno. Dále jeskynní systém pokračuje chodbou k Jižní odbočce s doklady osídlení ze starší doby kamenné. Jeskyně Býčí skála utrpěla nenávratně poškození za 2. světové války, kdy zde byla plánována stavba podzemní vojenské továrny a v rámci příprav došlo v roce 1944 k odstřelu skalních stěn a k zabetonování podlahy Před síně, čímž byly zničeny případné dosud neobjevené nálezy a zamezeno možnosti revidovat výsledky starších výzkumů. Jeskyně Býčí skála není celoročně přístupná, pouze každým rokem v květnu se zde pořádají komentované prohlídky, kdy je možné se s částí jeskyně seznámit (informace jsou uvedeny na webových stránkách ZO ČSŠ 6-01 www.byciskala.cz). [dv]

Literatura: Podborský 1993; Matoušek – Jenč – Peša 2001; Sklenář – Sklenářová – Slabina 2002; Kos 2012.

Okolí:

- (1) Habrůvka (BK), Barová jeskyně s doklady pravěkého osídlení: N 49°18'30.67", E 16°41'35.37" (100 m).
- (2) Březina u Křtin (BK), veřejně přístupná jeskyně Výpustek s expozicí: N 49°17'26.90", E 16°43'27.28" (2,7 km).
- (3) Olomučany (BK), zřícenina hradu Nový hrad: N 49°19'26.78", E 16°38'31.37" (4,4 km).
- (4) Adamov (BK), technická rezervace Stará Huť s prezentací železářské výroby:

↑ Detail upraveného vchodu do jeskyně. Foto K. Sklenář 2015

N 49°18'24.16", E 16°40'41.71" (1,2 km).
 (5) Olomučany (BK), zřícenina hradu Čertův hrádek: N 49°20'14.02", E 16°39'7.69"
 (4,5 km).